

Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia

Sprawozdanie z działalności w roku 2012

Informacje ogólne

Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia jest państwową osobą prawną powołaną na mocy ustawy z 25 marca 2011 r. Nadzór nad Centrum sprawuje minister kultury i dziedzictwa narodowego. Centrum realizuje swój cel ustawowy, czyli podejmowanie działań na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich, wykonując zadania określone w ustawie o CPRDiP tj: prowadzenie, inicjowanie i wspieranie badań naukowych; prowadzenie działalności wydawniczej; upowszechnianie w społeczeństwach polskim i rosyjskim wiedzy o stosunkach polsko-rosyjskich, historii, kulturze i dziedzictwie obu narodów na terenie Rzeczypospolitej Polskiej i Federacji Rosyjskiej; prowadzenie, inicjowanie i wspieranie działalności edukacyjnej w Rzeczypospolitej Polskiej i Federacji Rosyjskiej; organizowanie konferencji, sympozjów, wykładów, seminariów i dyskusji, utrzymywanie kontaktów z ośrodkami akademickimi, eksperckimi, naukowymi, kulturalnymi i politycznymi w Rzeczypospolitej Polskiej i Federacji Rosyjskiej; dofinansowanie przedsięwzięć podejmowanych na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich; inicjowanie i wspieranie polsko-rosyjskiej wymiany młodzieży i studentów, organizowanie i wspieranie polsko-rosyjskiej współpracy między środowiskami naukowo-eksperskimi, ośrodkami akademickimi, organizacjami pozarządowymi, jednostkami samorządu terytorialnego oraz organizacjami samorządu zawodowego i gospodarczego z Rzeczypospolitej Polskiej i Federacji Rosyjskiej; współpraca z instytucją utworzoną przez władze Federacji Rosyjskiej, której celem jest podejmowanie działań na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach rosyjsko-polskich.

Rok 2012 był pierwszym pełnym rokiem działalności CPRDiP, tym samym priorytetowe znaczenie miało rozpoczęcie realizacji wszystkich zadań ustawowych. Każde z podejmowanych po raz pierwszy przedsięwzięć miało więc szczególne znaczenie, wyznaczało standard funkcjonowania Centrum, zarówno jeśli chodzi o aspekt wewnątrzorganizacyjny, jak i o współpracę z podmiotami zewnętrznymi korzystającymi z uruchomionych przez Centrum programów wspierających działania na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich, współpracującymi przy realizacji różnego rodzaju projektów, a także z instytucjami administracji państwowej.

Szczególne znaczenie w 2012 r. miało dla Centrum uruchomienie programu wymiany młodzieży i realizacja pierwszych projektów wymiany. Deficyt tego rodzaju działalności w stosunkach polsko-rosyjskich był od dawna dostrzegany. Rozmowy o uruchomieniu polsko-rosyjskiej wymiany młodzieży toczyły się na różnych forach od 1996 r. Dopiero jednak utworzenie CPRDiP przyniosło wymierny rezultat w postaci opracowania i skutecznego wdrożenia programu wymiany młodzieży, opartego na otwartym konkursie i przewidującego pobyty uczestników zarówno w Polsce, jak i w Rosji w ramach każdego wspieranego przez Centrum projektu.

Dużym utrudnieniem w działalności CPRDiP w 2012 r. było ograniczenie poziomu wynagrodzeń bezosobowych spowodowane przyjęciem przez Ministerstwo Finansów za punkt odniesienia dla planu finansowego Centrum na rok 2012, poziomu wynagrodzeń bezosobowych ujętego w planie finansowym Centrum na rok 2011, uwzględniającego tylko cztery miesiące działalności Centrum. O ile w roku 2011, gdy Centrum znajdowało się w fazie organizacji, poziom wynagrodzeń bezosobowych określony w planie finansowym Centrum był wystarczający, to przyjęcie tego samego poziomu na cały rok 2012, będący pierwszym rokiem pełnej działalności, okazał się dużym utrudnieniem. Specyfika realizacji większości zadań CPRDiP wymaga bowiem zawierania umów cywilnoprawnych z ekspertami na sporządzanie analiz, ekspertyz lub innego rodzaju opracowań. To samo dotyczy honorariów autorskich z tytułu nabycia lub korzystania z autorskich praw majątkowych do utworów, w tym utworów będących przedmiotem działalności wydawniczej Centrum. Podobnie prowadzenie, inicjowanie i wspieranie badań naukowych w sprawach istotnych dla stosunków polsko-rosyjskich uzależnione jest od zawarcia szeregu umów cywilnoprawnych. Stąd też niezbędne jest zapewnienie odpowiedniej wielkości środków, by możliwe było rozpoczęcie i kontynuowanie licznych przedsięwzięć podejmowanych przez Centrum. W pismach do Ministerstwa Finansów i MKiDN dyrekcja CPRDiP wielokrotnie zwracała uwagę na ten problem. Stanowisko Ministerstwa Finansów uwzględniające argumenty Centrum zostało sformułowane dopiero w sierpniu 2012 r., gdy zmiana planu finansowego okazała się niemożliwa.

Istotne ograniczenia wynikały także z faktu, że rosyjska instytucja partnerska – Fundacja „Rosyjsko-Polskie Centrum Dialogu i Porozumienia”, utworzona dekretem Prezydenta FR z 14 października 2011 r., który wszedł w życie 1 stycznia 2012 r. – znajdowała się w całym 2012 r. w fazie organizacji. Dyrektor rosyjskiego Centrum został powołany w maju 2012 r., a inauguracja działalności rosyjskiego Centrum nastąpiła dopiero 25 września 2012 r. Ze względu na ograniczone możliwości współpracy z rosyjskim Centrum liczne zamierzenia i projekty CPRDiP przewidziane do wspólnej realizacji musiały zostać odłożone na przyszłość, były realizowane w ograniczonym zakresie albo z dużymi trudnościami. Niemniej jednak te projekty, które mimo wszystko udało się zrealizować we współpracy z rosyjskim Centrum, wskazują na istnienie w tym zakresie dużego potencjału. Jego wykorzystanie powinno być priorytetem dla obu nowych instytucji w przyszłości.

Pomimo powyższych ograniczeń w 2012 r. CPRDiP rozpoczęło realizację wszystkich zadań ustawowych na dobrym poziomie. W projektach wymiany młodzieży wzięło udział prawie 900 uczestników z Polski i Rosji, w publicznych wykładach i dyskusjach organizowanych nie tylko w Warszawie, ale także w Poznaniu, Lublinie, Wrocławiu i Krakowie uczestniczyło kilka tysięcy osób. Uruchomiony został także program stypendialny dla młodych rosyjskich naukowców. Rozpoczęły się również kwerendy archiwalne związane z wieloletnimi projektami badawczymi. Bardzo dobre wyniki działalności CPRDiP w 2012 r., pierwszym pełnym roku jego funkcjonowania, stworzyły fundament dla rozwoju Centrum w przyszłości.

Informacje szczegółowe

Prowadzenie, inicjowanie i wspieranie badań naukowych

Zadanie 1

1.1 Wieloletnie projekty badawcze. W 2012 r. Centrum rozpoczęło proces realizacji wieloletnich programów badawczych. Po wyłonieniu kierowników projektów i ustaleniu harmonogramów prac przystąpiono do pierwszych kwerend w archiwach rosyjskich, ukraińskich, niemieckich i polskich.

Celem projektu jest przygotowanie – z wykorzystaniem dotąd niedostępnych źródeł – analizy relacji pomiędzy Armią Krajową/NIE/Delegaturą Sił Zbrojnych a Armią Czerwoną i innymi sowieckimi jednostkami oraz partyzantką sowiecką w latach 1943–1945. Celem badań będzie znalezienie odpowiedzi na pytanie, jakie miejsce w polityce sowieckiej zajmowało rozpracowywanie i zwalczanie AK. Oddzielny problem stanowią sowieckie represje: kiedy i na jakim szczeblu zdecydowano o rozbrojeniu realizującej akcję „Burza” AK? Jak wyglądała mapa represji przeciwko polskiemu podziemiu w latach 1944–1945? Czy AK/NIE/DSZ ograniczała się do samoobrony, czy walczyła też z oddziałami frontowymi Armii Czerwonej? Czy egzekucja podczas oblawy augustowskiej była wydarzeniem jednostkowym, czy „normalną” praktyką obław NKWD? Efekty badań zostaną przedstawione w trzech tomach źródeł i oddzielnym tomie studiów.

W 2012 r. przeprowadzono kwerendy w archiwach ukraińskich (Kijów, Lwów i Tarnopol) oraz rosyjskich (Moskwa) – prowadzili je prof. Grzegorz Motyka, dr Łukasz Adamski oraz współpracująca z CPRDiP pani Maria Pawłowa. W trakcie kwerend selekcjonowano materiał i kopiowano najciekawsze dokumenty. Ponadto podpisano porozumienie z Fundacją „Rosyjsko-Polskie Centrum Dialogu i Porozumienia” w sprawie prowadzenia wspólnych badań oraz przeprowadzono robocze spotkania z kierownikiem projektu z rosyjskiej strony, prof. Siergiejem Mironienką, dyrektorem Archiwum Państwowego Federacji Rosyjskiej (GARF). Przygotowano także wniosek grantowy do Narodowego Centrum Nauki o sfinansowanie części badań (konkurs Harmonia 3).

Projekt zakłada opracowanie możliwie pełnej listy obywateli polskich, którzy po 17 września 1939 r. znaleźli się pod okupacją sowiecką, a ich los pozostaje nieznyany. Będzie to próba rekonstrukcji tzw. białoruskiej listy katyńskiej ofiar decyzji Politbiura KC WKP(b) z 5 marca 1940 r.

W pierwszym półroczu 2012 r. Ośrodek KARTA na zlecenie CPRDiP sporządził na podstawie dostępnych źródeł, głównie prowadzonego przez KARTĘ Indeksu Represjonowanych, listę obywateli polskich, którzy zaginęli w okresie wrzesień 1939 – czerwiec 1941 r. na terytorium RP znajdującym się pod okupacją sowiecką. Lista następnie została przekazana do weryfikacji pracownikom Instytutu Pamięi Narodowej oraz Radzie Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, a po uwzględnieniu uwag wyselekcjonowano z niej listę obywateli, którzy zaginęli na terytorium tzw. Zachodniej Białorusi. Można przypuszczać, że część z nich została zamordowana na mocy decyzji Biura Politycznego ZSRR z dnia 5 marca 1940 r.

Stosunki między władzą sowiecką a polskim państwem podziemnym: kwiecień 1943 – sierpień 1945, kierownik projektu: dr hab. Grzegorz Motyka

Losy Polaków pod władzą sowiecką po 17 września 1939 r.

Wspomniana lista została opublikowana na stronie internetowej Centrum, a także przekazana na posiedzeniu Grupy do Spraw Trudnych stronie rosyjskiej. Ponadto uruchomiono specjalny adres, na który można nadsyłać informacje pozwalające zweryfikować dane z listy będącej próbą rekonstrukcji białoruskiej listy katyńskiej. Następnie pracownicy Centrum porównali nazwiska osób ze wspomnianej listy, systematycznie uzupełnianej i weryfikowanej w wyniku napływającej do CPRDiP korespondencji, z nazwiskami osób przewożonych przez 15 brygadę wojsk konwojowych NKWD do więzienia z Mińska. Osoby figurujące na obu listach – niespełna 100 – z prawdopodobieństwem graniczącym z pewnością zostały zamordowane wskutek realizacji decyzji Politbiura z 5 marca 1940 r. Dalsze badania CPRDiP będą zmierzać do weryfikacji, czy również – co jest bardzo prawdopodobne – pozostałe osoby z listy więźniów przewożonych przez 15 brygadę są zaginione i figurują na nieodnalezionej dotychczas białoruskiej liście katyńskiej.

**Żołnierze sowieccy
na ziemiach polskich
1941–1945, kierownik
projektu: dr hab. Jakub
Wojtkowiak**

Projekt przewiduje podjęcie badań nad losami żołnierzy sowieckich w latach 1941–1945, w tym jeńców wziętych do niewoli i osadzonych w niemieckich obozach na obecnym terytorium Polski. W 2012 r. trwały prace nad redakcją naukową tomu studiów „Jeńcy sowieccy na ziemiach polskich w czasie II wojny światowej” – książka ma się ukazać w 2013 r. Dalsze badania, w szczególności próba ustalenia na podstawie dostępnych materiałów źródłowych możliwie pełnej imiennej listy zmarłych żołnierzy Armii Czerwonej, jak również pogłębienie wiedzy historycznej o warunkach ich egzystencji oraz o stosunku do nich Niemców, podziemnych władz polskich oraz ludności cywilnej, będą prowadzone po wyłonieniu odpowiedniego zespołu badawczego po stronie rosyjskiej.

**Edycja materiałów
źródłowych do
stosunków polsko-
sowieckich, kierownik
projektu: dr hab.
Mariusz Wołos**

W 2012 r. wyłoniono kierownika projektu, redaktorów poszczególnych tomów, opracowano harmonogram oraz metodologię badań, a także przeprowadzono pierwsze kwerendy (dr Łukasz Adamski). Ustalono również zasady współpracy ze stroną rosyjską – projekt będzie prowadzony wspólnie przez Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia oraz Fundację „Rosyjsko-Polskie Centrum Dialogu i Porozumienia”. Na temat szczegółowych zasad współpracy rozmawiano z prof. Michałem Narinskim z MGIMO. Przygotowano także wniosek grantowy do Narodowego Centrum Nauki o sfinansowanie części badań (konkurs Harmonia 3).

**Jeńcy bolszewicki
1919–1921, kierownik
projektu: dr hab. Jan
Jacek Bruski**

Centrum zrezygnowało z prowadzenia projektu, mającego na celu pogłębienie wiedzy o losach jeńców bolszewickich w Polsce w latach 1919–1921, gdyż badania na ten sam temat zostały podjęte przez Naczelną Dyрекcyję Archiwów Państwowych.

**„Wielka Smuta”
a pamięć historyczna
Polaków i Rosjan,
kierownik projektu:
dr Hieronim Grała**

Celem projektu jest zainicjowanie badań nad stosunkami polsko-moskiewskimi w okresie „Wielkiej Smuty” oraz miejscem i rolą tych wydarzeń w pamięci historycznej Polaków i Rosjan. W tym celu zorganizowano w dniach 24–26 października 2012 r. w Moskwie polsko-rosyjską konferencję naukową „Smuta w Rosji i Potop w Rzeczypospolitej: przykłady przezwyciężenia kryzysu państwa w XVII wieku”. Organizatorami byli: Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia, Fundacja „Rosyjsko-Polskie Centrum Dialogu i Porozumienia”, Federalna Agencja ds. Archiwów, Instytut Historii Rosji Rosyjskiej Akademii Nauk oraz Moskiewski Państwowy Instytut Stosunków Międzynarodowych (Uniwersytet) MSZ Rosji. Zaawansowane są też prace nad przekładem na język rosyjski polskich materiałów źródłowych o charakterze pamiętnikarskim i publicystycznym związanych ze stosunkami Rzeczypospolitej i Moskwy w okresie „Wielkiej Smuty”.

**Polska i rosyjska myśl
polityczna. Związki,
wpływy, antagonizmy.**

Celem projektu jest pogłębienie stanu wiedzy na temat wzajemnych relacji łączących polską i rosyjską myśl polityczną i popularyzacja tej tematyki w środowiskach akademickich obu krajów. W dniach 19–20 listopada 2012 r. Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia we współpracy z Zamkiem Królewskim w Warszawie zorganizowało międzynarodową konferencję w dwusetlecie urodzin Aleksandra Hercena oraz sto pięćdziesiąt lat po śmierci Joachima Lelewela „Biedny narodzie, żal mi Twojej doli... Polska i rosyjska myśl polityczna XIX w. Związki, wpływy, antagonizmy” (zob. zadanie nr 5). Rozpoczęły się również prace nad przygotowaniem tomu studiów na ten temat, który będzie zawierał wygłoszone na konferencji referaty.

1.2 Badania opinii publicznej

Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia wspólnie z Fundacją „Centrum Rosyjsko-Polskiego Centrum Dialogu i Porozumienia” uruchomiło w grudniu 2012 r. program badania opinii publicznej w Polsce i Rosji. W 2012 r. partnerami realizującymi ilościowe badania terenowe są w Polsce Centrum Badania Opinii Społecznej (CBOS), w Rosji Ogólnorosyjskie Centrum Badania Opinii Publicznej (WCIOM). Wyniki badań, wzbogacone o komentarze i interpretacje ekspertów, mają stanowić jedno z ważnych źródeł wiedzy o nastrojach społecznych w obu krajach. Planowany program badawczy ma za zadanie:

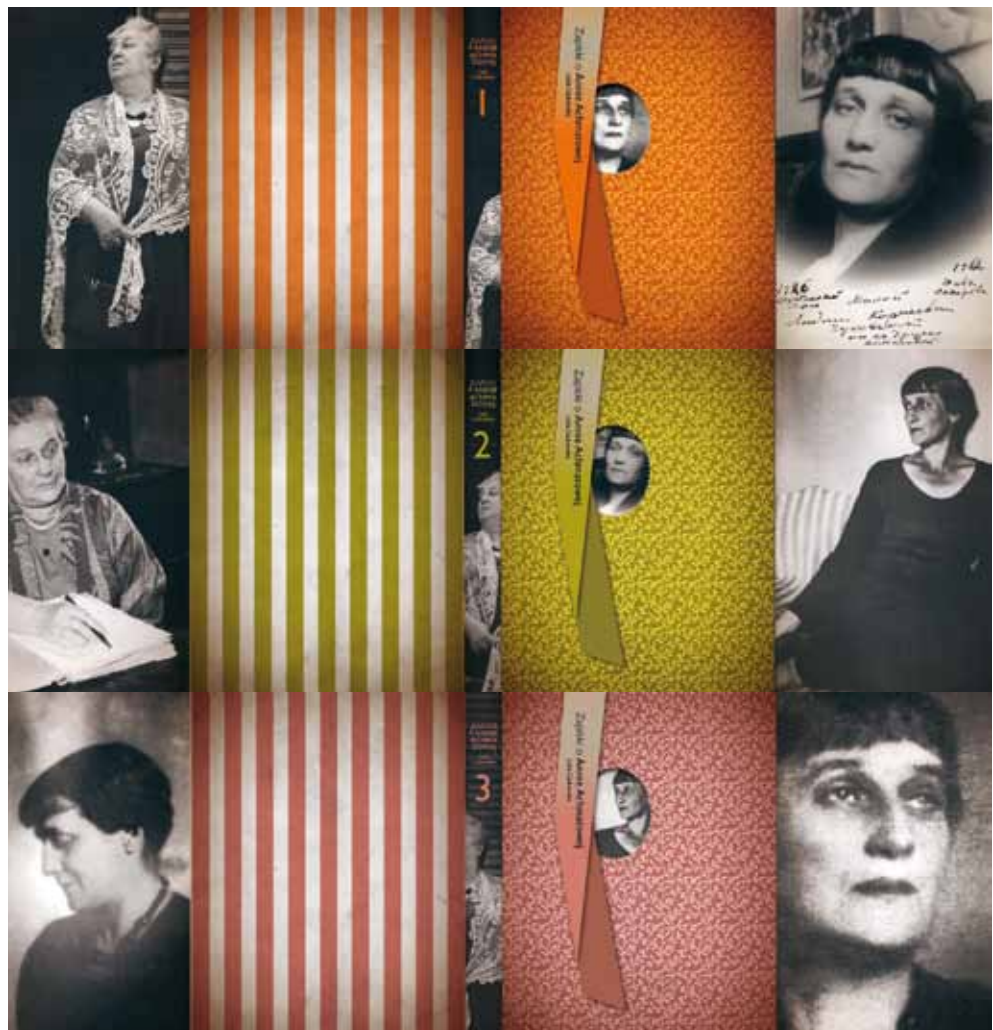
- dostarczać rzetelnych i trafnych danych o stosunku Polaków do Rosji i Rosjan oraz Rosjan do Polski i Polaków, wychodząc poza obiegowe i powierzchowne ujęcie tematu,
- umożliwiać monitorowanie zmian nastrojów społecznych,
- zapewniać porównywalność wyników uzyskanych w obu krajach (poprzez ustalenie takich samych: czasu prowadzenia badań, metod ich realizacji i narzędzi badawczych).

Wnioski z badań zostaną przedstawione opinii publicznej w pierwszym kwartale 2013 r.

1.3 Inne działania

Inną formą prowadzenia działalności naukowej Centrum było przygotowanie przez pracowników Centrum lub autorów zewnętrznych na zlecenie Centrum opracowań naukowych artykułów naukowych i publicystycznych. Oto niektóre z nich:

- Analiza podstawowych wskaźników gospodarczych i handlowych Federacji Rosyjskiej w kontekście międzynarodowego i europejskiego kryzysu,
- Ekspertyza na temat zasobów archiwalnych Wehrmachtu dotyczących archiwum w Oliwie,
- Ekspertyza na temat statusu prawnomiędzynarodowego polskich dóbr kultury w FR,
- Ł. Adamski, *The Dispute over Sovereignty of the Eastern Provinces of the Second Republic, 1939-1945: Causes for Reflection on the Accuracy of Estimates of World War II Victims* (w oczekiwaniu na publikację),
- Ł. Adamski, *Польсько-російські відносини 1991-2011. На путі к взаєморозумінню* (w oczekiwaniu na publikację),
- S. Dębski, *Rosyjska pamięć o wojnie ojczyźnianej, wczoraj i dziś*, „Polityka”, dodatek historyczny: „1812. O roku ów. Wyprawa Napoleona na Moskwę”.

Centrum przeprowadziło w 2012 r. konkurs na opracowanie projektów serii wydawniczych w zakresie literatury faktu oraz literatury naukowej i popularnonaukowej w dziedzinie nauk humanistycznych i społecznych. Serie miały obejmować co najmniej 10 tomów, stanowiących tłumaczenia najważniejszych, najwybitniejszych dzieł napisanych oryginalnie w języku rosyjskim i niepublikowanych dotychczas w przekładzie na język polski. Wpłynęło 8 prawidłowo sporządzonych zgłoszeń konkursowych, w tym 5 obejmujących realizację serii pierwszej – literatura faktu i 3 – serii drugiej – literatura naukowa i popularnonaukowa.

W zakresie serii pierwszej – literatura faktu – Komisja Konkursowa przyznała największą, równą liczbę punktów dwóm projektom: Kolegium Europy Wschodniej im. Jana Nowaka Jeziorańskiego we Wrocławiu oraz Wydawnictwa Akademickiego Sedno. W zakresie serii drugiej konkurs został unieważniony, ponieważ żadne ze zgłoszeń nie uzyskało odpowiednio wysokiej liczby punktów. W konkursie zostały wybrane następujące tytuły:

**Przygotowanie,
przeprowadzenie
i rozstrzygnięcie
konkursu na
opracowanie projektów
serii wydawniczych**

z Kolegium Europy Wschodniej

- Boris Dubin, *Rosja zerowych: kultura polityczna pamięć historyczna – życie codzienne*,
- Lidia Czukowska, *Proces wykluczenia*,
- Lidia Czukowska, *Zapiski o Annie Achmatowej*,
- Jurij Dombrowski, *Fakultet niepotrzebnych rzeczy*,
- Faził Iskander, *Ucztę Waltazara. Króliki i węże dusiciele*,
- Benedikt Sarnow, *Imperium zła. Losy pisarzy*,
- Benedikt Sarnow, *Imperium zła. Niewymyślone historie*,
- Awtorchanow Abdurahman, *Technologia władzy*,
- Andriej Sacharow, *Wspomnienia*,
- Lew Kopielew, *Zaspokój mój smutek*.

z Wydawnictwem Akademickim Sedno

- Jacques Rossi, *Sprawocznik po GUŁAG-u: istoriczeskij słowar' penitencyjarnych instytucji i terminow*,
- Boris Pasternak, *Pożizniennaja priznamost': pieriepiska z O.M. Frejdenberg*,
- Walentin Zubow, *Stradnyje gody Rosii*,
- Siergiej Eisenstein, *Eisenstein o Meierholdie*,
- M.A. Robinson, *Sud'by akademiceskoj elity: otieczestwiennoje slawianowiedienije (1917-1930-ch godow)*,
- Dmitrij Lichaczow, *Wospominanija*,
- Ida Nappelbaum, *Ugoł otrazenija. Kratkije wstriezi dołgoj żyzni*,
- Irina Ratuszynskaja, *Seryj – cwieta nadzieždy*,
- Władimir Zabrodin, *Ejzensztejn: kino, włast', ženszcziny*,
- Anatolij Gładlin, *Ulica gienierałow. Popytka miemuarow*.

Prace nad seriami wydawniczymi będą prowadzone w latach 2012–2016. Centrum będzie współwydawcą tych serii i będzie pokrywało do 80% kosztów wydania każdej z publikacji. Po podpisaniu umów ramowych w drugiej połowie 2012 r. rozpoczęły się intensywne prace nad tłumaczeniem pierwszych pozycji z serii. Na początku 2013 r. ukaże się pierwszy tom „Zapisków o Annie Achmatowej”. Inauguracja drugiej serii – publikacja korespondencji Borysa Pasternaka – nastąpi w połowie roku 2013.

**Współpraca
z czasopismem
historycznym
„Mówią Wieki”**

Centrum podpisało umowę o współpracy z wydawnictwem Bellona dotyczącą wydania trzech numerów specjalnych miesięcznika „Mówią Wieki”: *Napoleon idzie na Moskwę, 1612 – prawdy i kontrowersje* oraz *Polskie zbiory zagrabione w wyniku działań wojennych*. Miesięcznik jest jednym z najpopularniejszych i najstarszych polskich periodyków poświęconych historii, czytany przeważnie przez uczniów i studentów, publikowanym regularnie w nakładzie kilkunastu tysięcy egzemplarzy. Współpraca z wydawnictwem Bellona ma na celu popularyzację działalności Centrum (obecność logo na okładce, materiały informacyjne Centrum w każdym numerze specjalnym), a także szerzenie wiedzy na temat ważnych rocznic w historii stosunków polsko-rosyjskich i problematyki polskich dóbr kultury znajdujących się na terenie Federacji Rosyjskiej. W 2012 r. ukazał się numer specjalny poświęcony wyprawie Napoleona na Moskwę oraz wydarzeniom 1612 roku.

Publikacje własne

Centrum prowadziło zaawansowane prace redakcyjne nad publikacjami własnymi. Zakończono prace nad książką „Zapomniany pokój. Traktat ryski - interpretacje i kontrowersje 90 lat później” pod red. Sławomira Dębskiego. Tom ukaże się w styczniu 2013 r. Bliskie ukończenia są prace nad książką „Jeńcy sowieccy na ziemiach polskich w czasie II wojny światowej” pod red. Jakuba Wojtkowiaka. Ponadto Centrum zamówiło u Nikity Pietrowa, wiceprzewodniczącego Stowarzyszenia „Memoriał”, pracę poświęconą oprawcom z NKWD, którzy wzięli udział w wykonaniu decyzji Biura Politycznego 5 marca 1940 r. o tzw. zbrodni katyńskiej. Trwały też prace redakcyjne nad książką „Europa i Niedźwiedź” pod redakcją Andrzeja de Lazari, Olega Riabowa i Magdaleny Żakowskiej.

Przy wsparciu finansowym Centrum nakładem wydawnictwa Uniwersytetu Moskiewskiego im. Łomonosowa ukazały się rosyjskie wydania dwóch książek: prof. Andrzeja Walickiego „Rosja, katolicyzm i sprawa polska” oraz prof. Krzysztofa Michalskiego „Płomień wieczności. Eseje o myślach Fryderyka Nietzschego”.

Upowszechnianie w społeczeństwach polskim i rosyjskim wiedzy o stosunkach polsko-rosyjskich, historii, kulturze i dziedzictwie obu narodów na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, Federacji Rosyjskiej oraz innych krajów

Centrum zorganizowało samodzielnie lub we współpracy z innymi instytucjami kilkadziesiąt otwartych publicznych wydarzeń: konferencji, dyskusji, seminariów i wykładów w Warszawie i kilku innych polskich ośrodkach. Nawiązało też stałą współpracę z waszyngtońskim Centrum Badań Międzynarodowych i Strategicznych (CSIS) w celu upowszechniania wiedzy o stosunkach polsko-rosyjskich w Stanach Zjednoczonych i innych państwach, korzystając z szerokich globalnych kontaktów amerykańskiego partnera.

Pracownicy Centrum na bieżąco biorą udział w przedsięwzięciach organizowanych przez inne instytucje, występują jako dyskutanci na krajowych i międzynarodowych konferencjach eksperckich i naukowych, informując o działalności Centrum a także biorąc udział w debacie publicznej na tematy związane z szeroko rozumianymi stosunkami polsko-rosyjskimi. Pracownicy Centrum wzięli udział w ponad 50 krajowych i zagranicznych seminariach, konferencjach i dyskusjach w ośrodkach badawczych w Warszawie, Lublinie, Wrocławiu, Krakowie, Moskwie, Petersburgu, Kijowie, Berlinie, Kolonii, Waszyngtonie, Rzymie, Budapeszcie, Bukareszcie, Salzburgu i Wiedniu.

Ponadto wielokrotnie występowali w mediach (telewizja, prasa, radio, internet), komentując lub analizując wydarzenia i zagadnienia ważne z perspektywy polsko-rosyjskich relacji.

W 2012 r. miało miejsce 70 wystąpień ekspertów Centrum w środkach masowego przekazu, w mediach ukazało się ponad 100 różnego rodzaju informacji o działalności Centrum.

I Program Polskiego Radia nadał 5 audycji z gośćmi z Rosji zapraszonymi przez Centrum.

Centrum w 2012 r. stale rozbudowywało i aktualizowało swoją trójjęzyczną stronę internetową, na której na bieżąco zamieszczało informacje o prowadzonej działalności. Został uruchomiony profil w serwisie społecznościowym Facebook w celu szerokiego i szybkiego docierania do nowych młodych odbiorców. O działalności Centrum można również dowiedzieć się dzięki śledzeniu krótkich informacji ukazujących się na koncie w serwisie Twitter. Liczba osób i instytucji obserwujących profile Centrum w obu serwisach stale rośnie. Centrum ma również swój kanał w serwisie internetowym You Tube, gdzie można obejrzeć wybrane filmy, na przykład z realizowanych programów wymiany młodzieży lub zapisy debat czy też innych wydarzeń.

W grudniu Centrum zorganizowało wyjazd grupy dziennikarzy wiodących polskich mediów na Syberię. W związku ze zbliżającą się 150. rocznicą Powstania Styczniowego tematem podróży były „Polskie ślady na Syberii”, a celem m.in. Irkuck, Ułan-Ude, wieś polskich przesiedleńców Wierszyna. Dziennikarze mieli możliwość zapoznania się z życiem i problemami syberyjskiej Polonii. Dla większości z nich był to pierwszy kontakt z tym regionem Rosji. Wyjazd bez wątpienia przyczyni się do upowszechnienia wiedzy o Syberii, a w szczególności o losach Polaków, którzy w różnych momentach historii trafili do tej części Rosji, dzięki licznym publikacjom prasowym, radiowym i telewizyjnym.

Prowadzenie, inicjowanie i wspieranie działalności edukacyjnej w Rzeczypospolitej Polskiej i Federacji Rosyjskiej

Zostały przygotowane założenia programu szkoleń i warsztatów skierowanych do następujących grup: przedstawiciele małego i średniego biznesu zainteresowanych działaniem na rynku rosyjskim i pracowników administracji państwowej, którzy z racji swojej profesjonalnej działalności potrzebują pogłębionej znajomości Rosji i jej specyfiki (dyplomaci, pracownicy ministerstw, samorządowcy).

Szkolenia w formie warsztatów weekendowych bądź semestralnych będą służyły poszerzaniu wiedzy na temat współczesnej Rosji, zwłaszcza zachodzących w niej przemianach społeczno-politycznych, ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki porządku prawnego oraz zasad prowadzenia działalności gospodarczej i związanej z nią wyzwań. Planowany termin uruchomienia szkoleń: pierwszy kwartał 2013 roku.

Przeprowadzono rozmowy z potencjalnymi partnerami do prowadzenia wspólnych projektów, m.in. Polską Agencją Informacji i Inwestycji Zagranicznych. W ramach przygotowania do szkoleń wspólnie z PAIZ Centrum zorganizuje konferencję skierowaną do polskiego biznesu zainteresowanego wejściem na rynki wschodnie. Wypracowano założenia modelu współpracy, która będzie rozwijana w 2013 r. Celem tych działań będzie przekazywanie polskich doświadczeń z procesu transformacji ustrojowej, modernizacji administracji publicznej, funkcjonowania organizacji pozarządowych, jak również oferowanie wiedzy o społeczno-politycznych przemianach w Federacji Rosyjskiej i ich implikacjach dla prowadzenia działań społeczno-gospodarczych na jej terytorium.

Centrum odbyło również rozmowy z potencjalnymi wykładowcami – m.in. z przedstawicielami firmy TZMO, działającej od lat na rosyjskim rynku i z Wydziałem Promocji Handlu i Inwestycji polskiej ambasady w Moskwie.

W dniach 2–5 grudnia Centrum zorganizowało „Polsko-Rosyjskie Warsztaty Młodzieży”. Udział wzięło w nich ponad 130 uczestników w wieku 13–26 lat wraz z opiekunami m.in. z Krasnojarska, Tomska, Nowosybirsk, Petersburga, Jarosławia, Smoleńska, Moskwy, Kaliningradu, Donskoje, a także z Poznania, Białegostoku, Wrocławia, Krakowa, Opola, Tychów, Rudy Śląskiej, Katowic, Szczecina, Opalenicy, Myszkowa, Bystrzycy Kłodzkiej, Gorlic, Olsztyna. W programie warsztatów znalazły się m.in. nowoczesne gry symulacyjne i ćwiczenia interaktywne przygotowane przez trenerów specjalnie dla zaproszonych grup, które pomogą przełamywać stereotypy, wspólnie szukać wyjścia z trudnych sytuacji i osiągnąć porozumienie pomimo barier językowych oraz różnic kulturowych i wiekowych. Uczestnicy w mieszanych zespołach polsko-rosyjskich rozegrali także grę miejską na terenie centrum Warszawy, podążając śladami Polaków i Rosjan.

**Udział rosyjskich
dzieci w rejsie
„Dookoła Świata za
Pomocną Dłoń”**

Dzięki inicjatywie Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia dwójka rosyjskich dzieci popłynęła w rejs „Dookoła Świata za Pomocną Dłoń” z kapitanem Krzysztofem Baranowskim i polskimi uczestnikami. Z portu w Świnoujściu na pokładzie Pogorii wyruszyli we wrześniu br. w sześćtygodniowy rejs po Atlantyku i Morzu Śródziemnym. Pomysłodawcami i organizatorami rejsu są: Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia i Fundacja „Szkoła pod Żaglami” kapitana Krzysztofa Baranowskiego we współpracy z Fundacją „Rosyjsko-Polskie Centrum Dialogu i Porozumienia”. Honorowy patronat nad projektem objął prezydent RP Bronisław Komorowski. Patroni medialni ze strony polskiej to „Gazeta Wyborcza”, TVN24 i sport.pl.

Projekt „Dookoła Świata za Pomocną Dłoń” prowadzony przez „Szkołę pod Żaglami” kapitana Baranowskiego polega na społecznym angażowaniu dzieci w wieku lat 14–15 do niesienia pomocy innym i promowaniu idei wolontariatu. Nagrodą za tę działalność jest udział w rejsie. W tym roku Centrum opłaciło udział w rejsie dwójki rosyjskich dzieci, chłopca i dziewczynki z Kraju Krasnodarskiego, które pomagały ofiarom powodzi na Kubaniu. Rekrutację uczestników w Rosji przeprowadziła gazeta „Komsomolska Prawda”.

Po zakończonym rejsie polskie i rosyjskie Centra zorganizowały 7 listopada w Moskwie konferencję prasową na temat przedsięwzięcia i planowanych działań w 2013 r. Podobną konferencję polskie Centrum zorganizowało 22 listopada w Warszawie. Oba wydarzenia służyły nie tylko omówieniu zakończonego projektu, ale przede wszystkim zarysowaniu planów na 2013 r., czyli pełnowymiarowej, kilkumiesięcznej „Polsko-Rosyjskiej Szkoły pod Żaglami”. W grudniu Centrum podpisało z Fundacją „Szkoła Pod Żaglami” umowę na organizację przedsięwzięcia w 2013 r. Wraz z rosyjskim partnerem podjęto już starania o pozyskanie funduszy na powyższy cel.

Organizowanie konferencji, sympozjów, wykładów, seminariów i dyskusji

Zadanie 5

W 2012 r. Centrum zorganizowało 8 spotkań z udziałem intelektualistów z Polski i Rosji. Realizowane od jesieni 2011 r. spotkania w ramach cyklu debat „Polska i Rosja w Powiększeniu” są poświęcone szeroko pojętym relacjom między Polską i Rosją, obserwacji i analizie zachodzących tam zjawisk społecznych, politycznych, gospodarczych, kulturalnych czy sportowych. Format spotkań pozwala uwzględnić niemal każdą tematykę, a odpowiedni dobór prelegentów umożliwi przekazanie wiedzy w sposób przystępny i interesujący.

Cykl otwartych debat „Polska i Rosja w Powiększeniu”

Celem debat – oprócz dotarcia do tradycyjnych odbiorców – jest zainteresowanie tematyką polsko-rosyjską nowych grup, zwłaszcza ludzi młodych, dlatego z założenia mają one wychodzić poza dyskurs czysto akademicki. W tym kontekście nieprzypadkowy jest dobór miejsca, w którym odbywają się debaty – jest to młodzieżowy klub „Powiększenie”, zlokalizowany w centrum stolicy, w pobliżu Uniwersytetu Warszawskiego.

- *Rosja oczami Polki, Polska oczami Rosjanina*, 16 stycznia 2012 r., prelegentami byli dziennikarze Barbara Włodarczyk i Walerij Mastierow, spotkanie prowadził Paweł Reszka, były korespondent dziennika „Rzeczpospolita” w Moskwie.
- *Blogosfera – alternatywna opinia publiczna*, 13 lutego 2012 r., prelegentami byli znani blogerzy Anton Nosik oraz Igor Janke, a spotkanie poprowadził Ernest Zozuń (Polskie Radio, Program III).
- *Polacy i Rosjanie – oczekiwania wobec władzy*, 12 marca 2012 r., prelegentami byli Walerij Fiodorow, dyrektor WCIOM – Ogólnorosyjskiego Centrum Badania Opinii Publicznej oraz prof. Paweł Śpiewak, socjolog i historyk idei z Uniwersytetu Warszawskiego. Spotkanie prowadził Eugeniusz Smolar.
- *Dokąd zmierza Rosja?*, 2 kwietnia 2012 r., prelegentami byli Lilia Szewcowa, politolog, ekspert moskiewskiego Centrum Carnegie oraz Adam Michnik, redaktor naczelny „Gazety Wyborczej”. Spotkanie prowadził Marcin Wojciechowski, publicysta, były korespondent „Gazety Wyborczej” w Moskwie.
- *Debata o języku polityki*, 14 maja 2012 r., prelegentami byli Gleb Pawłowski, rosyjski politolog, specjalista ds. wizerunku politycznego oraz Marek A. Cichocki, dyrektor programowy Centrum Europejskiego Natolin. Spotkanie prowadził dziennikarz i publicysta Andrzej Stankiewicz.
- *Mit Polaków na Kremlu*, 15 października 2012 r., prelegentami byli dr Wiktoria Moczalowa, badaczka relacji polsko-rosyjskich z Instytutu Słowianoznawstwa Rosyjskiej Akademii Nauk, i dr Hieronim Grała z Instytutu Historycznego Uniwersytetu Warszawskiego, były dyrektor Instytutu Polskiego w Petersburgu i Moskwie. Spotkanie prowadził Sławomir Popowski, dziennikarz i publicysta, były korespondent polskich mediów w Moskwie.
- *Pisarz a społeczeństwo: kreator czy obserwator?*, 26 listopada 2012 r., prelegentami byli Wiktor Jerofiejew, rosyjski pisarz i publicysta, oraz Janusz Głowacki, polski prozaik, dramaturg i scenarzysta. Spotkanie prowadziła Anna Żebrowska, dziennikarka „Gazety Wyborczej”.

Tematy i uczestnicy debat w 2012 r.

- *Syberjada* – dziennikarski wieczór wspomnień, 17 grudnia 2012 r. Udział w spotkaniu wzięli dziennikarze polskich mediów – uczestnicy organizowanego przez Centrum wyjazdu studyjnego pt. „Ślady Polaków na Syberii”. Spotkanie było okazją do zapoznania jego uczestników z sytuacją panującą obecnie na Syberii, zwłaszcza z rolą Polaków w tym regionie – zarówno w ujęciu historycznym, jak i współczesnym.

Moderatorami debat najczęściej byli dziennikarze polskich mediów specjalizujący się w tematyce rosyjskiej lub znani publicyści, co gwarantowało dodatkowe zainteresowanie reprezentowanych przez nich mediów. Debaty okazały się frekwencyjnym sukcesem, udało się dotrzeć do nowych środowisk. W spotkaniach łącznie wzięło udział ponad 1200 osób.

Audycje w Polskim Radiu

Dzięki umowie zawartej przez CPRDiP z I Programem Polskiego Radia debatom towarzyszyły audycje emitowane przez tę radiostację w formie wywiadu prowadzonego przez redaktora radiowego z gościem debaty oraz przedstawicielem Centrum. W 2012 r. nagrano 5 audycji z udziałem: Antona Nosika, Walerija Fiodorowa, Lili Szewcowej, Gleba Pawłowskiego oraz Wiktorii Moczalowej.

Cykl otwartych debat na Zamku Królewskim „Polska-Rosja. Portret wzajemny. Między historią a współczesnością”

Realizowany od maja 2012 r. wspólnie z Zamkiem Królewskim w Warszawie projekt pt. „Polska–Rosja. Portret wzajemny. Między historią a współczesnością” to cykl wykładów publicznych i dyskusji poświęconych wspólnej historii Polski i Rosji na przestrzeni wieków. Patronat nad cyklem objął minister kultury i dziedzictwa narodowego RP Bogdan Zdrojewski a zaproszenie do wygłoszenia wykładów przyjęli wybitni polscy i rosyjscy naukowcy, ludzie kultury i politycy. Cykl będzie kontynuowany do kwietnia 2013 r. Wykłady odbywały się raz lub dwa razy w miesiącu.

Celem spotkań jest przybliżenie wydarzeń, procesów i interpretacji łączących i różniących obie strony, wzbudzających ogromne emocje, których przyczyną są zarówno wciąż żywe stereotypy, jak i często brak wiedzy historycznej. Wśród najważniejszych zadań, jakie postawiło przed sobą Centrum, realizując ten projekt, jest zatem poszerzenie historycznej i politologicznej wiedzy słuchaczy (zakładając duży udział w wykładach młodzieży, studentów), nadanie nowego kierunku kontaktom polsko-rosyjskim dzięki wzajemnemu poznaniu i ucziwemu spojrzeniu na racje „drugiej strony”, poprawa wzajemnego postrzegania się Polaków i Rosjan. Dobór prelegentów i otwarta forma spotkań (po wykładzie każdy może zabrać głos w dyskusji) spotkały się z pozytywną oceną uczestników.

- Wykład prof. Andrieja Artizowa, szefa Federalnej Agencji Archiwalnej, „Misja społeczna rosyjskich archiwów” (30 maja 2012 r.), m.in. o roli, jaką odgrywają dziś archiwa w ujawnianiu prawdy historycznej.
- Wykład prof. Adama Daniela Rotfelda, byłego ministra spraw zagranicznych, współprzewodniczącego Polsko-Rosyjskiej Grupy do Spraw Trudnych, „Rosja: po wyborach – bez wyboru?” (19 czerwca 2012 r.), był próbą oceny sytuacji w Rosji po grudniowych wyborach do parlamentu i marcowym wyborze Władimira Putina na prezydenta Federacji Rosyjskiej.
- Dyskusja między krytykiem filmowym Iriną Rubanową z Państwowego Instytutu Wiedzy o Sztuce w Moskwie oraz polskim krytykiem filmowym Tadeuszem Sobolewskim na temat „Obraz współczesnej Polski i Rosji w kinematografii obu krajów” (5 lipca 2012 r.). Uzupełnieniem debaty był pokaz fabularnego filmu Aleksieja Bałabanowa „Palacz”.
- Wykład dziennikarza, pisarza i filmowca Stanisława Zawiślińskiego „Sztuka filmowa w służbie propagandy” (17 lipca 2012 r.). Ilustracją wykładu były przedwojenne sowieckie filmy propagandowe.
- Wykład prof. Antoniego Mironowicza „Cyryl i Metody – wielcy apostołowie Słowiańszczyzny” (30 sierpnia 2012 r.), w którym badacz przedstawił sylwetki dwóch misjonarzy, świętych Kościoła katolickiego i prawosławnego, którzy w IX wieku prowadzili misje chrystianizacyjne m.in. na ziemiach zamieszkałych przez Słowian.
- Wykład prof. Leonida Gorizontowa z Rosyjskiego Państwowego Uniwersytetu Humanistycznego (RGGU) „Polacy w Imperium Rosyjskim – zdrada czy adaptacja?” (10 września 2012 r.) poświęcony analizie różnych postaw Polaków w XIX w. w stosunku do rosyjskiego zaborcy.
- Wykład Jerzego Gutkowskiego, historyka i wieloletniego kuratora Ośrodka Badań nad Zamkiem „Car królem polskim. O uroczystościach koronacyjnych w Warszawie w 1829 r.” (2 października 2012 r.).
- Wykład „Rosja i Rosjanie w zwierciadle współczesnej literatury rosyjskiej” Iriny Prochorowej, filologa, literaturoznawcy, założycielki i redaktor naczelnej wydawnictwa i czasopisma „Nowoje Litieraturnoje Obozrienje” (25 października 2012 r.).
- Debata „Polska i Rosja w XVII w. Co i jak świętować?” (13 listopada 2012 r.), w której udział wzięli prof. Mirosław Nagielski z Instytutu Historycznego UW, dr Łukasz Adamski z Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia, dr Hieronim Grała z Instytutu Historycznego UW, Piotr Skwieciński dziennikarz i publicysta „Rzeczpospolitej”. Spotkanie poprowadził dr Sławomir Dębski, dyrektor Centrum.
- Wykład prof. Aleksieja Millera, historyka z Uniwersytetu Środkowoeuropejskiego w Budapeszcie, pracownika Instytutu Informacji Naukowej o Naukach Społecznych RAN „Pojęcie narodu («нация») w imperialnej Rosji” (20 listopada 2012 r.).
- Debata „Upadek Związku Sowieckiego a Polska”, w której udział wzięli: Aleksandr Drozdow, dyrektor Prezydenckiego Centrum im. Borysa Jelcyna i prof. Ryszard Stemplowski (13 grudnia 2012 r.)

Cyklowi „Polska–Rosja. Portret wzajemny. Między historią a współczesnością” towarzyszy duże i wciąż rosnące zainteresowanie. W dyskusjach wzięło udział łącznie ponad 1500 osób. Zarówno podczas wykładu inauguracyjnego, jak i kolejnego obecni byli dziennikarze prasowi, również rosyjscy. Obszerny wywiad z Andriejem Artizowem ukazał się w „Gazecie Wyborczej”. Wykład prof. Adama D. Rotfelda został zarejestrowany i udostępniony w formie wideo na portalu www.popler.tv, zaś wykład Stanisława Zawiślińskiego – na portalu www.wszechnica.org.pl. Relacje z kolejnych spotkań zamieszcza na swej antenie „Polskie Radio dla Zagranicy”.

Systematycznie ukazują się one również w serwisie Polskiej Agencji Prasowej. Wykłady mają już swoją stałą publiczność a dzięki ich otwartemu charakterowi wciąż poszerza się grupa odbiorców, zwłaszcza w środowiskach inteligentnych i akademickich.

**Wizyta Patriarchy
Moskiewskiego i całej
Rusi Cyryla I**

Centrum było współorganizatorem uroczystości podpisania „Wspólnego Przesłania do Narodów Polski i Rosji” przez Arcybiskupa Józefa Michalika - Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski oraz Cyryla I – Patriarchę Moskiewskiego i całej Rusi, która odbyła się 17 sierpnia 2012 r. na Zamku Królewskim w Warszawie.

**Międzynarodowa
konferencja historyczna
„Biedny narodzie,
żał mi Twojej doli...
Polska i rosyjska
myśl polityczna XIX
w. Związki, wpływy,
antagonizmy”.**

Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia we współpracy z Zamkiem Królewskim w Warszawie zorganizowało w dniach 19–20 listopada 2012 r. międzynarodową konferencję w dwusetlecie urodzin Aleksandra Hercena oraz sto pięćdziesiąt lat po śmierci Joachima Lelewela „Biedny narodzie, żał mi Twojej doli... Polska i rosyjska myśl polityczna XIX w. Związki, wpływy, antagonizmy”. Celem konferencji było zaprezentowanie najnowszego stanu wiedzy o wzajemnym oddziaływaniu polskiej i rosyjskiej myśli politycznej oraz historycznej, a także przedyskutowanie tej problematyki i skonfrontowanie dotychczasowych ustaleń w gronie wybitnych znawców tej tematyki z Polski i Rosji oraz krajów trzecich. Podczas spotkania podjęto również refleksję nad lukami w dotychczasowych badaniach oraz próbę sformułowania rekomendacji badawczych w zakresie badań nad historią polsko-rosyjskich związków intelektualnych.

W dniach 24–26 października 2012 r. w Moskwie odbyła się polsko-rosyjska konferencja naukowa „Smuta w Rosji i Potop w Rzeczypospolitej: przykłady przewyciężenia kryzysu państwa w XVII wieku”. Organizatorzy: Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia, Fundacja „Rosyjsko-Polskie Centrum Dialogu i Porozumienia”, Federalna Agencja ds. Archiwów, Instytut Historii Rosji Rosyjskiej Akademii Nauk oraz Moskiewski Państwowy Instytut Stosunków Międzynarodowych (Uniwersytet) MSZ Rosji. Było to pierwsze wspólne przedsięwzięcie działających w Polsce i Rosji Centrów Dialogu i Porozumienia.

Polsko-rosyjska konferencja naukowa „Smuta w Rosji i Potop w Rzeczypospolitej: przykłady przewyciężenia kryzysu państwa w XVII wieku”.

- 25 stycznia 2012 r. odbyła się dyskusja „Wymiana młodzieży jako instrument polityki państwa – doświadczenia i rekomendacje”, w której udział wzięli: Jarosław Jankowski, dyrektor Departamentu Młodzieży i Organizacji Pozarządowych w Ministerstwie Edukacji Narodowej, Paweł Moras, dyrektor zarządzający Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży, Tomasz Bratek, dyrektor programu „Młodzież w działaniu”, zastępca dyrektora generalnego Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji oraz Sławomir Dębski, dyrektor Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia.
- 27 marca 2012 na Uniwersytecie Warszawskim odbył się wykład prof. Rudolfa Pichoi „Nomenklatura a upadek Związku Sowieckiego”. Wykład był skierowany do studentów i kadry akademickiej Uniwersytetu Warszawskiego oraz innych uczelni.
- 19 kwietnia 2012 w Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych w Warszawie odbył się wykład Aleksandra Sokołowa – dyrektora Rosyjskiego Państwowego Archiwum Historycznego w Petersburgu pt. „Polonica w Rosyjskim Państwowym Archiwum Historycznym w Petersburgu – perspektywy współpracy polsko-rosyjskiej”.
- 11 maja 2012 r. Centrum zorganizowało debatę „Co wynika z orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu ws. skargi katyńskiej”, w której udział wzięli: dr hab. Ireneusz Kamiński (Instytut Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk), dr hab. Karol Karski (Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego), prof. dr hab. Roman Wieruszewski (Poznańskie Centrum Praw Człowieka), prof. dr hab. Władysław Czapliński (Instytut Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk) oraz dr Sławomir Dębski (Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia).
- W związku z wizytą Cyryla I Patriarchy Moskiewskiego i całej Rusi Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia zorganizowało debatę pt. „Wspólne Przesłanie Kościołów – w stronę zbliżenia Polaków i Rosjan?”. W przeprowadzonej 17 sierpnia w Warszawie dyskusji wzięli udział dr Andrzej Grajewski, redaktor naczelny „Gościa Niedzielnego” i Członek Rady Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia, ks. Józef Kloch, Rzecznik prasowy Konferencji Episkopatu Polski oraz Marcin Przeciszewski, redaktor naczelny Katolickiej Agencji Informacyjnej.

Debaty i wykłady w Warszawie

Debaty i wykłady w innych ośrodkach

Centrum nie ogranicza swojej działalności do Warszawy. Współpracując ze środowiskami akademickimi i organizacjami eksperckimi, kieruje swoją ofertą również do innych ośrodków w kraju i za granicą. Debaty i wykłady o Polsce i Rosji oraz wzajemnych relacjach z udziałem gości z obu krajów odbyły się też w Krakowie, Lublinie, Wrocławiu i Poznaniu.

- „Dokąd zmierza Rosja? Co wiemy o tym po wyborach” – wykład Walerija Fiodorowa, dyrektora WCIOM – Ogólnorosyjskiego Centrum Badania Opinii Publicznej na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie – 13 marca 2012 r.
- 16 marca 2012 r. w Krakowie w klubie „Pod Gruszką” Centrum zorganizowało otwartą debatę „Rosja jako imperium” z cyklu „Polska i Rosja w Centrum” z udziałem historyków: prof. Aleksieja Millera (Uniwersytet Europy Środkowej w Budapeszcie), prof. Andrzeja Nowaka (Uniwersytet Jagielloński) oraz dra Sławomira Dębskiego (CPRDiP).
- „Nomenklatura a upadek Związku Sowieckiego” – wykład prof. Rudolfa Pichoi na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie – 26 marca 2012 r.
- „Jak zdobyć i utrzymać władzę w Rosji?” – wykład Gleba Pawłowskiego – rosyjskiego politologa, specjalisty ds. wizerunku politycznego na Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu – 15 maja 2012 r.

Cykl wykładów „Dialog polsko-rosyjski w Międzynarodowym Centrum Kultury”

W 2012 r. odbyły się dwa wykłady w ramach realizowanego z inicjatywy Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia we współpracy z Międzynarodowym Centrum Kultury w Krakowie cyklu „Dialog polsko-rosyjski w Międzynarodowym Centrum Kultury” poświęconego współczesnej Rosji, ze szczególnym naciskiem na zagadnienia z obszaru kultury, historii i dziedzictwa narodowego oraz relacji rosyjsko-polskich.

- „Rosja i Rosjanie w zwierciadle współczesnej literatury rosyjskiej” - wykład Iriny Prochorowej – 26 października 2012 r.
- „Pisarz a społeczeństwo” – wykład Wiktora Jerofiejewa - 27 listopada 2012 r.

Konferencja międzynarodowa w Waszyngtonie

Centrum nawiązało również współpracę z prestiżowym amerykańskim think-tankiem Center for Strategic and International Studies (CSIS), z którym 15 czerwca 2012 r. w Waszyngtonie zorganizowało wspólną konferencję „Building Bridges over Troubled Waters: Polish-Russian Relations in the Spotlight”, w której wzięli udział m.in. Zbigniew Brzeziński, Adam Daniel Rotfeld, Andrei Kortunov, Bogdan Zdrojewski oraz eksperci ds. bezpieczeństwa z USA, Polski i Rosji. Konferencja była poświęcona znaczeniu dialogu polsko-rosyjskiego dla stosunków transatlantyckich i możliwości zastosowania płynących z niego doświadczeń w innych przypadkach.

Utrzymywanie kontaktów z ośrodkami akademickimi, eksperckimi, naukowymi, kulturalnymi i politycznymi w Rzeczypospolitej Polskiej i Federacji Rosyjskiej

Zadanie utrzymywania kontaktów z ośrodkami akademickimi, eksperckimi i kulturalnymi w Polsce i Federacji Rosyjskiej było realizowane na bieżąco w związku z licznymi, opisanymi powyżej, przedsięwzięciami realizowanymi przez Centrum.

Realizacja badań naukowych jest prowadzona za pośrednictwem kierowanych przez zewnętrznych badaczy zespołów badawczych. Liderzy projektów wywodzą się z renomowanych ośrodków akademickich i naukowych, m.in. Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Jagiellońskiego, czy Polskiej Akademii Nauk. Kontakty ze światem akademickim są też pogłębiane czy to poprzez organizowane przez Centrum wykłady i dyskusje we współpracy z uczelniami (Kraków, Lublin, Warszawa, Poznań), czy to poprzez regularny udział ekspertów Centrum w przedsięwzięciach realizowanych przez inne instytucje.

Najważniejszym wydarzeniem z perspektywy budowania i rozwijania marki Centrum jako liczącej się instytucji dla polsko-rosyjskiego dialogu badawczego była zorganizowana wspólnie z Zamkiem Królewskim w Warszawie międzynarodowa konferencja historyczna „Biedny narodzie, żal mi Twojej doli... Polska i rosyjska myśl polityczna XIX w. Związki, wpływy, antagonizmy”. W tym wydarzeniu wzięli udział naukowcy z następujących instytucji: Instytut Historyczny UW, Instytut Historii PAN, Instytut Historii Powszechnej RAN, Uniwersytet Jagielloński, Rosyjski Instytut Kulturologii, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Narodowy Uniwersytet Kijowski im. T. Szewczenki, Europejski Uniwersytet Humanistyczny w Wilnie, Moskiewski Państwowy Uniwersytet, Kazański Uniwersytet Federalny, Uniwersytet Środkowoeuropejski w Budapeszcie, Instytut Historii Narodowej Akademii Nauk Ukrainy, Katolicki Uniwersytet Lubelski, Uniwersytet Łódzki.

Podobną okazją do zacieśniania współpracy i nawiązywania kontaktów była polsko-rosyjska konferencja naukowa „Smuta w Rosji i Potop w Rzeczypospolitej: przykłady przezwyciężenia kryzysu państwa w XVII wieku” – współorganizowana przez Centrum w Moskwie. Wzięli w niej udział badacze z następujących ośrodków: Uniwersytetu Warszawskiego, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Polskiej Akademii Nauk, Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie, Archiwum Głównego Akt Dawnych w Krakowie, Rosyjskiego Państwowego Archiwum Akt Dawnych, Państwowego Uniwersytetu Petersburskiego, Instytutu Słowianoznawstwa RAN, Riazańskiego Uniwersytetu Państwowego, Instytutu Historii Powszechnej RAN, Pskowskiego Uniwersytetu Państwowego.

Rozwijaniu kontaktów służyły też liczne wizyty pracowników Centrum w innych ośrodkach w związku z udziałem w konferencjach i seminariach organizowanych przez inne instytucje.

Dofinansowywanie przedsięwzięć podejmowanych na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich

Zadanie 7

Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia, realizując ustawowy obowiązek inicjowania, wspierania i podejmowania działań na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich uruchomiło w maju 2012 r. Pierwszy Otwarty Konkurs na Dofinansowanie Przedsięwzięć Podejmowanych na rzecz Dialogu i Porozumienia w Stosunkach Polsko-Rosyjskich. Celem Konkursu było dofinansowywanie przedsięwzięć na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich organizowanych przez inne podmioty, zainteresowane pogłębianiem polsko-rosyjskiej współpracy w wielu dziedzinach. Centrum liczy na stopniową rozbudowę sieci polsko-rosyjskich kontaktów instytucjonalnych i społecznych oraz na podniesienie jakości debaty publicznej i naukowej toczonyj w obu krajach na temat relacji polsko-rosyjskich. Adresatami konkursu są między innymi polskie i rosyjskie instytucje publiczne, akademickie, edukacyjne, organizacje pozarządowe, fundacje i samorządy, a pośrednio społeczeństwa miast i regionów Polski oraz Rosji, na terenie których odbywa się realizacja poszczególnych przedsięwzięć, pracownicy naukowcy oraz studenci uczelni polskich i rosyjskich, polska i rosyjska młodzież szkolna.

Pierwszy Otwarty Konkurs na Dofinansowanie Przedsięwzięć Podejmowanych na rzecz Dialogu i Porozumienia w Stosunkach Polsko-Rosyjskich.

Przedsięwzięcie zgłaszane do konkursu powinno mieć jasno określony cel, scenariusz i temat. Poza podsumowaniem przedsięwzięcia w formie sprawozdania przekazywanego Centrum wnioskodawca powinien udokumentować przebieg i rezultat projektu w wybrany przez siebie i określony w planie sposób umożliwiający jego rozpowszechnienie. Dotacja Centrum może wynieść maksymalnie 80% budżetu przedsięwzięcia. Na konkurs ogłoszony w 2012 r. wpłynęło 19 wniosków. Wymogi formalne spełniło 18 wniosków, które zostały skierowane do rozpatrzenia przez pięcioosobową Komisję Konkursową. Członkowie Komisji Konkursowej na podstawie oceny merytorycznej wniosków obejmującej takie kryteria jak: zasięg i skala oddziaływania przedsięwzięcia, ocena możliwości realizacji przedsięwzięcia przez wnioskodawcę oraz zasadność planowanych kosztów w stosunku do przedmiotu i zakresu tego przedsięwzięcia, udział środków własnych wnioskodawcy w budżecie przedsięwzięcia, udział w przedsięwzięciu podmiotów zagranicznych, spodziewany efekt naukowy, społeczny lub ekonomiczny przedsięwzięcia, dotychczasowe osiągnięcia wnioskodawcy w działalności stanowiącej przedmiot przedsięwzięcia, charakter i złożoność przedsięwzięcia, wysokość dofinansowania przedsięwzięcia, o które występuje wnioskodawca w drodze uchwał zaproponowali dofinansowanie 9 przedsięwzięć na łączną kwotę 163 372 złotych. (poszczególnym wnioskodawcom przyznano dofinansowanie w wysokości od 6250 do 41 000 złotych).

Wszystkie projekty, które otrzymały dofinansowanie, zostały zrealizowane.

**INFORMACJA O WNIOSKACH NAGRODZONYCH W PIERWSZYM OTWARTYM
KONKURSIE NA DOFINANSOWANIE PRZEDSIĘWZIĘĆ PODEJMOWANYCH NA RZECZ
DIALOGU I POROZUMIENIA W STOSUNKACH POLSKO-ROSYJSKICH**

Imię i nazwisko albo nazwa wnioskodawcy	Typ przedsięwzięcia	Termin realizacji	Przyznana kwota dotacji
Towarzystwo Muzyczne „Bałajki” Łódź	Warsztaty lutnicze i koncert	Październik 2012	6250
Kolegium Europy Wschodniej im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego we Wrocławiu	Gdańskie Seminarium Polsko-Rosyjskie dla studentów i doktorantów	Wrzesień-październik 2012	20 000
Słupski Ośrodek Kultury	Warsztaty komparatystyczne poświęcone polskiej i rosyjskiej obyczajowości	Wrzesień- październik 2012	13 000
Fundacja Ari Ari Bydgoszcz	Włocławskie Memory – w poszukiwaniu rosyjskich śladów przeszłości	Sierpień-październik 2012	14 000
Fundacja Wspieram Warszawa	Festiwal Sputnik	Listopad 2012	10 000
Kasa im. Józefa Mianowskiego – Fundacja Popierania Nauki Warszawa	Sibirica – historia Polaków na Syberii w badaniach uczonych. Warsztaty naukowe.	Wrzesień-listopad 2012	41 000
Stowarzyszenie Panorama Kultur Wojśławice	Warsztaty Pieśni rosyjskich i koncert	Listopad 2012	15 722
Fundacja im. Stefana Batorego Warszawa	Forum Młodych Politologów PL-RU	Wrzesień Październik 2012	40 000
		Ogółem	160 372

Inicjowanie i wspieranie polsko-rosyjskiej wymiany młodzieży i studentów

Zadanie 8

Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia, realizując ustawowy obowiązek inicjowania i wspierania polsko-rosyjskiej wymiany młodzieży, uruchomiło 25 stycznia 2012 r. pilotażowy konkurs na dofinansowanie przedsięwzięć w ramach programu „Polsko-Rosyjska Wymiana Młodzieży 2012”.

Polsko-Rosyjska Wymiana Młodzieży 2012

Konkurs był otwarty dla szkół gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych i wyższych oraz fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych. Adresatem projektów była ucząca się młodzież w wieku 13–26 z Polski i Rosji. Centrum dotowało tylko projekty, w których aktywny udział brało minimum 10, maksimum 20 uczestników z każdego kraju, oraz które przewidywały zorganizowanie dwóch wizyt: młodzieży polskiej w Rosji, oraz rosyjskiej w Polsce. Każda z wizyt powinna trwać nie krócej niż 4 i nie dłużej niż 14 dni. Zarówno liczba uczestników z obu państw, jak i długość pobytu w każdym kraju powinna być zbliżona. W 2012 r. scenariusze wymiany młodzieży powinny dotyczyć jednego z pięciu zaproponowanych przez Centrum tematów przewodnich: „Europa Napoleona w oczach Polaków i Rosjan”, „Polacy w Rosji, Rosjanie w Polsce – zesłańcy, odkrywcy, budowniczości, żołnierze, twórcy, emigranci”, „Europa w literaturze polskiej i rosyjskiej”, „Architektura w Polsce i Rosji w drugiej połowie XIX wieku – inspiracje, wpływy, oddziaływania, podobieństwa i różnice” oraz „Transgraniczne szlaki historyczne i kulturalne w strefie małego ruchu granicznego – konkurs na projekty wspólnie opracowanych szlaków”.

Przedsięwzięcie powinno mieć jasno określony cel, scenariusz i temat. Poza podsumowaniem przedsięwzięcia w formie sprawozdania przekazywanego Centrum wnioskodawca powinien udokumentować przebieg i rezultat projektu w wybrany przez siebie i określony w planie sposób umożliwiający jego rozpowszechnienie (np. artykuł, wystawa, profil w serwisie społecznościowym, strona internetowa, dokumentacja fotograficzna lub filmowa).

Dotacja Centrum jest przeznaczona wyłącznie na pokrycie kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia: koszty podróży, zakwaterowania i wyżywienia uczestników wymiany, maksymalnie może wynieść 80% budżetu przedsięwzięcia.

Na konkurs ogłoszony w bieżącym roku wpłynęło ogółem 75 wniosków, z których wymogi formalne spełniło 65. Łącznie aplikowano o środki w wysokości około 5 milionów złotych, a wszystkie zgłoszone projekty obejmowały wymianę blisko 2000 uczestników z Polski i Rosji. Komisja Konkursowa na podstawie oceny merytorycznej wniosków obejmującej takie kryteria jak: zasięg i skala oddziaływania przedsięwzięcia, ocena możliwości realizacji przedsięwzięcia przez wnioskodawcę oraz zasadność planowanych kosztów w stosunku do przedmiotu i zakresu tego przedsięwzięcia, udział środków własnych wnioskodawcy w budżecie przedsięwzięcia, udział w przedsięwzięciu podmiotów zagranicznych, spodziewany efekt naukowy, społeczny lub ekonomiczny przedsięwzięcia, dotychczasowe osiągnięcia wnioskodawcy w działalności stanowiącej przedmiot przedsięwzięcia, charakter i złożoność przedsięwzięcia, wysokość dofinansowania przedsięwzięcia, o które występuje

wnioskodawca w drodze uchwał zaproponowała dofinansowanie 20 przedsięwzięć na łączną kwotę 1 030 000 złotych. Po zapoznaniu się z oceną Komisji Konkursowej Dyrektor CPRDiP udzielił dofinansowania 18 wnioskodawcom na łączną sumę 900 000 złotych (poszczególnym wnioskodawcom przyznano dofinansowanie w wysokości od 12 000 do 75 000 złotych). Taka skala dofinansowania była możliwa dzięki pozytywnemu rozpatrzeniu przez ministra kultury i dziedzictwa narodowego wniosku dyrektora Centrum o przyznanie dotacji celowej na wymianę młodzieży. Przyznane zostały dodatkowe środki w wysokości 500 tysięcy złotych.

Podpisano umowy z 17 podmiotami (jeden zrezygnował z powodu wycofania się rosyjskiego partnera). Najliczniejszą grupę wśród zwycięskich wnioskodawców stanowią szkoły i stowarzyszenia – po sześć podmiotów, następnie uczelnie wyższe – cztery podmioty oraz jedna fundacja. Geograficznie położenie partnerów rosyjskich przedstawia się następująco: Obwód Kaliningradzki: pięciu partnerów, centralna Rosja (Moskwa, Smoleńsk, Jarosław) – pięciu partnerów, Petersburg – czterech partnerów, Karelia – jeden partner, Kraj Krasnojarski – jeden partner, Obwód Archangielski – jeden partner. Realizacja wszystkich projektów nagrodzonych w Konkursie pozwoli na wymianę 500 dzieci i młodzieży.

Wszystkie projekty wymiany zostały zrealizowane w przewidzianym terminie. Program objął swoim zasięgiem około 550 dzieci i młodzieży z Polski i Rosji.

I Turniej o Mistrzostwo Strefy Małego Ruchu Granicznego w Piłce Nożnej Chłopców i Dziewcząt

W ramach działań wspierających wymianę młodzieży Centrum zorganizowało w dniach 25–27 maja br. w Giżycku I Turniej o Mistrzostwo Strefy Małego Ruchu Granicznego w Piłce Nożnej Chłopców i Dziewcząt. W Turnieju wzięły udział dwunastoosobowe drużyny dzieci w dwóch kategoriach wiekowych: 10–11 lat i 12–13 lat, z województw Pomorskiego (cztery drużyny), Warmińsko-Mazurskiego (pięć drużyn) oraz Obwodu Kaliningradzkiego (siedem drużyn). Ogółem w zawodach wzięło udział ponad 180 dzieci z Polski i Rosji. Turniej wpisał się w obchody 450-lecia Giżycka. Partnerami i współorganizatorami przedsięwzięcia byli: Mazurska Akademia Piłkarska, Urząd Miasta Giżycko, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Giżycku, Ministerstwo Sportu i Turystyki, Konsulat RP w Kaliningradzie.

Przez pierwsze dwa dni turnieju dzieci rywalizowały na dwóch boiskach sportowych „Orlik” (przy Gimnazjum nr 2 oraz przy Szkole Podstawowej nr 7), rozgrywając mecze systemem każdy z każdym. Chłopcy grali 2x15 minut, dziewczynki 2x12 minut. Ponieważ mecze odbywały się tylko przed obiadem, po południu dzieci spędzały czas, poznając Giżycko, na wycieczce statkiem po mazurskich jeziorach oraz przy ognisku. Kulminacją Turnieju były niedzielne mecze mieszanych zespołów polsko-rosyjskich w każdej z czterech biorących udział w zawodach kategorii. Utworzone w ten sposób drużyny zagrały w specjalnie zamówionych przez CPRDiP na tę okoliczność strojach sportowych. Informacje o Turnieju znalazły się m.in. na łamach ogólnopolskiej prasy i mediów elektronicznych („Rzeczpospolita”, „PAP”, Portal Giżycko). Informacje o turnieju pojawiły się także na łamach lokalnej prasy i w lokalnej telewizji (TVP Olsztyn).

**WYKAZ WNIOSKÓW, KTÓRE OTRZYMAŁY DOFINANSOWANIE PRZEDSIĘWZIĘĆ
PODEJMOWANYCH NA RZECZ DIALOGU I POROZUMIENIA W STOSUNKACH
POLSKO-ROSYJSKICH „POLSKO-ROSYJSKA WYMIANA MŁODZIEŻY 2012”**

	Wnioskodawca	Partner rosyjski	Temat	Liczba uczestników	Dotacja
1.	Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Białymstoku	Moskiewski Uniwersytet im. S. Witte, Włodzimierski Instytut Biznesu, Moskiewski Instytut Energetyczny	Polacy w Rosji, Rosjanie w Polsce...	2x17 +4	52 000
2.	Powiatowy Zespół Szkół nr 3 w Sobótce	Średnia Szkoła Ogólnokształcąca w Donskoje	Europa Napoleona w oczach Polaków i Rosjan	2x12 +4	65 000
3	Uniwersytet Wrocławski	Bałtycki Uniwersytet Federalny im. E. Kanta w Kaliningradzie	Polacy w Rosji, Rosjanie w Polsce...	2x10 +3	28 000
4	Publiczne Gimnazjum nr 4 im. J. Kochanowskiego w Opolu	Zespół Szkół nr 1441 w Moskwie	Architektura w Polsce i Rosji w 2 połowie XIX wieku ...	2x15 +6	46 000
5	Piastun – Fundacja na Rzecz Dzieci i Młodzieży	Gimnazjum nr 3 w Jarosławiu	Architektura w Polsce i Rosji w 2 połowie XIX wieku ...	2x14 +4	75 000
6	Gimnazjum nr 5 z Oddziałami Integracyjnymi im. R. Schumana w Myszkwie	Szkoła nr 594 w Petersburgu	Europa w literaturze polskiej i rosyjskiej...	2x20 +6	53 000
7	Stowarzyszenie „Edukacja-Młodzież” w Pleszewie	Rosyjski Związek Młodzieży	Europa Napoleona w oczach Polaków i Rosjan	2x20 +4	75 000
8	Stowarzyszenie „Sztuka i Środowisko” w Olsztynie	Technikum Artystyczno-Przemysłowe w Kaliningradzie	Transgraniczne szlaki historyczne i kulturalne w strefie małego ruchu granicznego	2x20 +6	40 000
9	VI LO im. S. Czarnieckiego w Szczecinie	Szkoła nr 216 w Petersburgu	Architektura w Polsce i Rosji w 2 połowie XIX wieku	2x12 +4	65 000
10	Gimnazjum nr 50 im. Lotnictwa Polskiego w Poznaniu	Szkoła Korpusu Kadetów w Smoleńsku	Europa Napoleona w oczach Polaków i Rosjan	2x15 +6	55 000
11	Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie	Państwowy Uniwersytet w Pietrozawodsku	Europa w literaturze polskiej i rosyjskiej...	2x10 +2	49 000
12	Stowarzyszenie Genius Loci - Duch Miejsca	Krasnojarska Regionalna Organizacja Młodzieżowa „INTERRA”	Polacy w Rosji, Rosjanie w Polsce...	13x2 +4	65 000
13	Projekt Tarnów	Administracja Miasta Kotłasu, Polonia Kotłasu, Kulturalno-Oświatowe Towarzystwo w Kotłasiu	Polacy w Rosji, Rosjanie w Polsce...	2x15+6	60 000
14	Federacja Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT Rada Regionu Zachodniopomorskiego w Szczecinie	Państwowy Uniwersytet Politechniczny w Petersburgu Państwowy Uniwersytet Komunikacyjny w Petersburgu	Polacy w Rosji, Rosjanie w Polsce...	2x16+6	50 000
15	Zespół Szkół w Opalenicy	Gimnazjum nr 40 w Kaliningradzie	Europa Napoleona w oczach Polaków i Rosjan	2x20+4	45 000
16	Fundacja „Instytut Artes Liberales”	Centrum Badań Społeczno-Politycznych „Russkaja Bałtika” Bałtycki Uniwersytet Federalny im. I. Kanta w Kaliningradzie	Europa Napoleona w oczach Polaków i Rosjan	2x11+2	25 000
17	Stowarzyszenie Teatralna Chata	Studio Teatralne M-art. Teatr Dożdziej	Polacy w Rosji, Rosjanie w Polsce...	2x10+4	40 000

Uruchomienie programu stypendialnego dla badaczy z Rosji na prowadzenie badań naukowych w Polsce

Celem programu jest umożliwienie stypendystom przeprowadzenia własnych badań na polskich uczelniach i w innych instytucjach naukowych. Przyznawane raz w roku stypendia przeznaczone są dla badaczy z Rosji lub też osób pracujących w rosyjskich instytucjach naukowych. O ich przyznaniu decyduje komisja ekspertów, która ocenia wartość naukową projektu, osiągnięcia naukowe wnioskodawcy, a także znaczenie proponowanego programu stypendium dla dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich. Program ten skierowany jest przede wszystkim do prawników i ekonomistów, z których rekrutuje się znaczna część elit państwa rosyjskiego.

W pierwszych miesiącach 2012 r. Centrum opracowało podstawy prawne przeprowadzenia konkursu (regulamin, wzory umów) i przeprowadziło pierwszą edycję, w której zostały przyznane 3 stypendia na rok akademicki 2012/2013, zaś budżet projektu wyniósł 88 920 zł.

WYKAZ STYPENDYSTÓW 2012:

- Dr Swietłana Mulina z Omskiego Państwowego Uniwersytetu Rolniczego, projekt „Polska diaspora na Syberii Zachodniej w pierwszej połowie XIX w.” do realizacji w drugim semestrze roku akademickiego 2012/2013. Kwota stypendium: 30 000 zł.
- Dr Jelena Słobodian z Baszkirskiego Państwowego Uniwersytetu Pedagogicznego, projekt „Badania porównawcze kultury życia codziennego Rosjan i Polaków, przedstawionej w poematach „Pan Tadeusz” i „Eugeniusz Oniegin””, do realizacji w roku akademickim 2012/2013. Kwota stypendium: 34 920 zł.
- Tatiana Chripaczenko z Uniwersytetu Środkowoeuropejskiego w Budapeszcie, projekt „Idea decentralizacji wobec wyzwań nacjonalizmu: pojęcie «autonomii» i «federacji» w rosyjskim dyskursie liberalnym (koniec XIX – początek XX wieku)”, realizacja przewidziana w semestrze zimowym roku akademickiego 2012/2013. Kwota stypendium: 24 000 zł.

Druga edycja programu stypendialnego została ogłoszona jesienią 2012 r. Termin nadsyłania zgłoszeń na stypendia na rok akademicki 2013/2014 mija 31 stycznia 2013 r.

Organizowanie i wspieranie polsko-rosyjskiej współpracy między środowiskami naukowo-eksperckimi, ośrodkami akademickimi, organizacjami pozarządowymi, jednostkami samorządu terytorialnego oraz organizacjami samorządu zawodowego i gospodarczego z Rzeczypospolitej Polskiej i Federacji Rosyjskiej

Centrum intensywnie rozwijało sieci współpracy i kontaktów między polskimi i rosyjskimi instytucjami badawczymi, ośrodkami akademickimi i innymi organizacjami poprzez realizację konferencji, cykli seminariów tematycznych, oraz stale rozbudowywaną stronę internetową i serwisy społecznościowe. Istotą tych działań było wspieranie przedsięwzięć na rzecz intensyfikacji komunikacji między różnymi środowiskami zainteresowanymi udziałem w dialogu polsko-rosyjskim, zbliżania obu społeczeństw oraz ich praktyczne wykorzystywanie dla kształtowania współpracy organizacji pozarządowych, samorządowych i gospodarczych. Zadanie to realizowane jest też za pośrednictwem dofinansowywania projektów na rzecz polsko-rosyjskiego dialogu i porozumienia, których beneficjentami stawały się różnego rodzaju instytucje zobowiązane przez zasady udziału w konkursie do znalezienia i nakłonienia do wspólnych projektów rosyjskich partnerów. W ten sposób dzięki programom Centrum udało się ożywić kilka formalnie istniejących porozumień o współpracy oraz stworzyć nowe powiązania między szkołami, uczelniami i samorządami.

Współpraca z instytucją utworzoną przez władze Federacji Rosyjskiej, której celem jest podejmowanie działań na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich

W pierwszej połowie 2012 r. rosyjskie Centrum znajdowało się w fazie tworzenia. W maju został powołany dyrektor i zaczęto kształtować zespół pracowników. Pomiedzy instytucjami polską i rosyjską zostały nawiązane kontakty robocze. W dniach 31 maja – 1 czerwca 2012 r. odbyło się posiedzenie Polsko-Rosyjskiej Grupy do Spraw Trudnych, przy okazji którego doszło do spotkania kierownictw obu Centrów. Omówiono dotychczasową działalność polskiego Centrum, przedyskutowano priorytetowe kierunki wspólnych działań w drugiej połowie 2012 r.

Na początku lipca br. w Moskwie odbyły się konsultacje w sprawach programowych oraz rozmowy w Archangielskoje z udziałem Piotra Stiegnija dyrektora moskiewskiego Rosyjsko-Polskiego Centrum Dialogu i Porozumienia oraz Sławomira Dębskiego, dyrektora warszawskiego Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia.

W dniach 14–19 sierpnia delegacja rosyjskiego Centrum odwiedziła Warszawę w celu przeprowadzenia roboczych rozmów na temat planowanych działań, możliwych wspólnych projektów i zasad współpracy.

W dniach 28–29 września br. w Moskwie podczas VII Konwentu rosyjskich badaczy stosunków międzynarodowych zorganizowanego przez Moskiewski Państwowy Instytut Stosunków Międzynarodowych (MGIMO) doszło do prezentacji działalności obu centrów. Dyrektor Sławomir Dębski omówił ostatni rok działalności polskiego Centrum, natomiast dyrektor Piotr Stiegnij poinformował o zakończeniu wstępnej organizacji rosyjskiej instytucji i omówił podstawowe kierunki przyszłych działań. Poza prezentacjami obu Centrów dla grona specjalistów i mediów obaj dyrektorzy zostali poproszeni o wystąpienie na sesji plenarnej Konwentu z informacją o Centrach i ich planowanej działalności. Po oficjalnych spotkaniach miały miejsce robocze konsultacje między kierownictwami obu Centrów. W ciągu ostatnich miesięcy 2012 r. pracownicy obu instytucji rozbudowali sieć kontaktów roboczych na wielu poziomach. W grudniu 2012 r. sprawa współpracy obu Centrów była przedmiotem obrad Polsko-Rosyjskiej Grupy do Spraw Trudnych, która spotkała się w Moskwie.

W ramach współpracy rosyjskie Centrum udzieliło polskiemu partnerowi wsparcia w procesie rekrutacji rosyjskich uczestników pilotażowego projektu „Polsko-Rosyjskiej Szkoły pod Żaglami”. Odbyło się też pierwsze wspólne przedsięwzięcie w postaci zorganizowanej w Moskwie 24–26 października 2012 r. polsko-rosyjskiej konferencji naukowej „Smuta w Rosji i Potop w Rzeczypospolitej: przykłady przezwyciężenia kryzysu państwa w XVII wieku”.

Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia

ul. Jasna 14/16a
00-041 Warszawa
tel. + 48 22 295 00 30
fax + 48 22 295 00 31
cprdip@cprdip.pl
<http://www.cprdip.pl>